

VRAGEN EN KORTE MEDEDELINGEN

Vinpootsalamander (*Triton palmatus*). In april vingen wij aan de Secretaris Verhoefweg te Naaldwijk in het water langs de spoorbaan een groot aantal salamanders; daaronder bevond zich één exemplaar van de zeer zeldzame Vinpootsalamander (*Triton palmatus*). Zij zwemmen nu bij ons thuis in een grote teil.

Dat er een Vinpootsalamander tussen zat, bemerkten wij pas toen we in „In Sloot en Plas” de kenmerken van de verschillende Nederlandse soorten nakeken.

Naaldwijk.

ROBBIE VAN DER BURG.
WIM VAN DEN BERG.

Dit is wel een heel bijzondere vondst! De Vinpootsalamander is uit Nederland alleen bekend van Noordbrabant, Zuidlimburg en het uiterste zuidoosten van Gelderland.

De kans bestaat dat het een uit gevangenschap ontsnapt of losgelaten exemplaar zou kunnen zijn. De mogelijkheid van een vergissing is echter ook niet uitgesloten. Immers het einddraadje aan de staart en de zwemvliezen aan de achtertenen zijn bij mannetjes van de gewone Kleine watersalamander soms ook heel duidelijk ontwikkeld. Een beter kenmerk is de smalle recht-afgesneden rugkam (als bij de Alpensalamander), maar vooral de twee zijdelingse huidplooiën, recht en links naast de kam.

J.Hs.

Waarnemingen aan Haver. In juni, wanneer de Haver in de aar begint te schieten, toont het haverblad een interessant verschijnsel, dat aan de vluchtige waarnemer, wiens oog gewoon is zich slechts in het frisse groen van de jonge kiemplanten te verlustigen, meestal verborgen blijft.

Bekijkt men namelijk het dwars gehouden blad van een haverplant nauwkeuriger, dan bemerkt men daarop zonder moeite een eigenaardige schrifttekening. Op een door een minimale versmalling aangeduide plaats vertoont zich een min of meer duidelijk leesbare hoofdletter B. Bij gunstige lichtinval, die door het blad te draaien verkregen kan worden, wordt de natuurschriftletter B overtuigend leesbaar. Ja in vele jaren zijn de letters zo duidelijk, dat het de moeite waard lijkt, de anatomische oorzaken op te sporen, die voor het tot stand komen van het schrift verantwoordelijk zijn.

Mijn waarneming werd bevestigd door Prof. Dr. Erich Leick van het biologisch instituut te Hiddensee.

Ik hoop, dat vele lezers van De Levende Natuur deze maand — het is nu de geschikte tijd daarvoor — naar het merkwaardige natuurschrift met succes zullen uitzien.

JACOB VIANDEN.

Grote watersalamander (*Triton cristatus*). Op 31 mei van dit jaar ving ik in de plas Kliplo bij Lhee in Drente verscheidene exemplaren van de Grote watersalamander. Hoewel deze soort in ons land niet zeldzaam is, werd zij toch in bepaalde streken tot nog toe niet aangetroffen. Ook van Drente waren geen vindplaatsen bekend. Ik heb de dieren, na identificatie, weer de vrijheid gegeven.

P. LEEENTVAAR.

Ontmoetingen in Drenthe, 18—23 augustus 1958, Volkshogeschool Overcinge, Havelte.

Een verkenningcursus in „Nederlands minst bekende provincie”, waarbij dit oude gewest van hunebedden, schapen en heide van nabij door de deelnemers verkend zal worden. Hierbij zal blijken hoe naast dit — verdwijnende — oude het vele nieuwe als een stroomversnelling gekomen is. In excursies en veel persoonlijke gesprekken zal dit alles nader onderzocht worden.

In het programma o.a.:

— Drenthe in de ijstijd: hoe leefden de rendierjagers in deze streken?

— Drenthe als agrarische provincie: dagexcursie naar het ruilverkavelingsgebied „nieuwe stijl” Borger (moderne agrarische methoden, boerderijenbouw, maatschappelijke problemen). Verder: de functie der coöperaties en de DOMO.

— Drenthe als industriële provincie: de overgang van veenarbeid naar moderne nylon-industrie, moderne architectuur, stedenplanning, enz. (Bezoeken in en rond Emmen).

De cursus is niet opgezet om deze provincie toeristisch te „doen”, maar veel meer, om in kleinere groepen en gesprekken de ontwikkelingen in dit gebied te leren kennen. Daarom zullen gedachten-uitwisselingen, inleidingen en films in aansluiting op de eigen ervaring het beeld vollediger maken. Cursusprijs f 35,— (alles inbegrepen).

Opgaven (lieft per briefkaart) aan:

Administratie Volkshogeschool Overcinge,
Havelte. Tel. 05214-227. Giro 822721.

**Belangstelling voor de natuur, 4—9 augustus 1958,
Volkshogeschool Overcinge, Havelte.**

In deze vakantie cursus wordt overdag met deskundige begeleiding veel gewandeld en gefietst in de prachtige natuur rond Havelte. De hunebedden en zandverstuivingen, de meeuwenkolonie en het natuurreservaat zullen worden verkend. Men kan zich aansluiten bij groepjes, die speciaal de vogelwereld, of de plantengroei, de mossen of de insecten als aandachtspunten nemen. Verder zal een groepje het prachtige Reest-dal exploreren. Ook enkele grotere excursies worden opgenomen (per bus naar de droogvallende Flevo-polder).

Verder zal er van gedachten gewisseld worden en zullen er discussiegroepen gehouden worden. Onder andere zal het programma enkele deskundige inleidingen bevatten op het brede terrein van de wonderwereld der natuur, terwijl ook uitingen van moderne kunst (schilderkunst, elektronische muziek) aan de orde gesteld worden. Verder zal er gezongen en gemusiceerd worden, terwijl de liefhebbers kunnen volksdansen.

Cursusprijs f 30,— (alles inbegrepen).

Aangeraden wordt, zo mogelijk een fiets mee te brengen.

Opgaven (lieft per briefkaart) aan:

Administratie Volkshogeschool Overcinge,
Havelte. Tel. 05214-227. Giro 822721.

Een kolonie van Rosse vleermuizen (*Nyctalus noctula*) in de omgeving van Utrecht. Nadat J. de Smidt in 1952 onze aandacht gevestigd had op een holle boom bij Groenekan, waarin een kolonie Rosse vleermuizen huisde, begonnen wij waarnemingen te doen in de directe omgeving van de stad Utrecht. Reeds spoedig bleek ons, dat de Rosse vleermuizen in de bosrijke omgeving van deze stad niet zo talrijk voorkwamen als destijds door Bels in de Haarlemmerhout werd waargenomen (1936—1946). In die periode kon hij — met enige onderbreking tijdens de bezetting — jaarlijks 200—300 exemplaren ringen. Van 1952 tot 1954 werden door ons in Groenekan resp. 41, 71 en 21 dieren geringd. In 1955 werden geen waarnemingen gedaan; in het jaar 1956 vingden wij in Groenekan slechts 28 dieren, doch W. Bongers kon ons in Bilthoven een boom wijzen, waarin zich 62 vleermuizen bevonden. In een, door ons zelf ontdekte kraamkamer, eveneens in Bilthoven, troffen wij 13 jonge, vrijwel volwassen Rosse vleermuizen aan,

die samen met enkele kleinere vangsten en solitaire mannetjes het totaal voor dat jaar op 115 stuks brachten.

Het jaar 1957 leverde ons in Groenekan slechts één individu, maar Bilthoven bracht het totaal op 88 exemplaren, waaronder 23 jongen uit dezelfde „kraamboom“ als het vorige jaar. Wij besteedden dat jaar verscheidene middagen aan een intensief onderzoek van de buitens Houderinghe en Oud-Amelisweerd, waarop zich veel zwaar hout bevindt, doch wij slaagden er niet in nog meer kraamkamers te vinden. Ook Beukenburg, Ridderoord en enkele percelen bij de Lage Vuurse werden „uitgekamd“, zonder resultaat.

Deze winter werd de in 1936 gevonden kraamboom te Bilthoven helaas gerooid, zodat wij ons afvroegen, waar de dieren zich thans zouden vestigen. Op 7 mei brachten wij een eerste bezoek aan Groenekan, dat al dadelijk succes had. Uit dezelfde boom, waarin De Smidt in 1952 de kolonie het eerst waarnam, zagen wij 43 exemplaren uitvliegen, op 27 mei zelfs 57! Een week later bleek deze boom verlaten, doch de vleermuizen werden teruggevonden in een andere holle boom op ca. 1 km afstand van hun gebruikelijke schuilplaats. Weer een week later waren zij in hun oude boom terug. De bomen in Bilthoven zijn echter tot dusver geheel verlaten. Reeds Bels constateerde (zie diss. 1952), dat Rosse vleermuizen zeer „wispelturig“ zijn, d.w.z., dat zij dikwijls van schuilplaats wisselen. De bomen in Groenekan en Bilthoven liggen hemelsbreed slechts 5 km uit elkaar, voor een Rosse vleermuis slechts enkele minuten vliegen. Mede gesteund door enige terugmeldingen van de vorige jaren en door het feit, dat wij dit jaar in Bilthoven geen bewoonde boom konden vinden, vermoeden wij thans, dat wij hier te doen hebben met één kraamkolonie.

Teneinde de dieren niet te storen, hebben wij tot heden niet getracht hen te vangen en te ringen, maar controleren door telling éénmaal per week het aantal, dat de boom verlaat. Wij hebben namelijk de indruk — integenstelling tot Bels, die dit ontkent — dat het vangen en ringen van de zwangere wijfjes wel degelijk een storend effect heeft, waardoor de dieren de neiging krijgen een andere boom te kiezen en dan moeilijk terug te vinden zijn.

Wij hopen in het najaar in een uitvoeriger artikel melding te maken van de verdere lotgevallen van de „Utrechtse kolonie“ en van de levensgewoonten van deze *Nyctalus*-soort in het algemeen.

Zoöl. Lab. Utrecht.

P. F. VAN HEERDT,
J. W. SLUITER.